

SLOVENSKI PRIJATEL.

Izhaja enkrat
v mesecu.

Za cerkev, šolo in dom.

Velja na leto
4 fl. po pošti.

Št. 7.

15. julija 1862.

XI. tečaj.

Pridiga za 10. pobinkoštno nedeljo.

(Zmagovati napuh; gov. M. T.)

„Vsak, kateri se povišuje, bo ponižan.“ Luk. 18, 14.

V v o d.

Ko so se bili Filiščanje z Izraelci vojskovali, stopi iz njih srede Goliat, mož velike postave, da mu ga ni bilo enacega, in prederzen zavoljo svoje moči in hrabrosti, tirja koga zmed Izraelcov, ki naj bi se ž njim vojskoval. Ponudi se mu mladi in mali pastirček David, ter gre brez vsega družega orožja nad-nj, razun pastirskega lučaja in petero kamenov, ter stavi svoje zaupanje na Božjo pomoč. In res je brez vsega bojnega orožja z Božjo pomočjo Goliata premagal in vse sovražnike v beg zapodil.

Goliat v svoji prevzetnosti in ponižni David se mi pa enaka zdeta Farizeju in colnarju, od katerih nam Kristus pripoveduje, da sta vkup v tempeljno molila. Farizej, poln svoje lastne ljubezni in napuha, se Bogu zahvaljuje, da ni tat, morivec, prešestnik in se baha, koliko stori molitve, koliko se posti ali stori kaj družega dobrega. On zaničuje pregrešnega colnarja, ki si pa od spoznanja svoje nevednosti ne upa še oči na kviško povzdigniti, ampak z k tlam pobešenimi očmi ves ponižen prosi: „Bog! bodi meni grešniku milostljiv.“ In glej, ta ponižna prošnja je bila od Boga uslišana, Farizejeva pa je bila zaveržena, ker šel je colnar opravičen iz tempeljna, kakor David zmagovavec nad Goliatom v svojo hišo.

Ta Goliat ali Farizej kdo drug je, kakor napuh ali prevzetnost, ki je po besedah sv. Gregorija kraljica vseh pregreh

in prvi izmed poglavitnih grehov. Da bomo to sovražno kraljico svojega serca premagali, se nam je treba previditi s ponižnostjo Davidovo in colnarja. Če njo premagamo, bodo zbežali od nas tudi drugi sovražniki, kakor so po Goliatovem poboju zbežali Filiščanje. Zato naj moja današnja pridiga obsega kratek poduk, kako imamo napuh premagovati. Poslušajte!

Razlaga.

Že pri majhnih otrocih lahko zagledamo neko nagnjenje in dopadenje, ki ga nad sebo imajo, da jih na priliko že kakšno novo oblačilice dela prevzetne. To nagnjenje pri napačni izreji z otrokom vred dorašča, tako, da hoče na zadnje vsak le sam prvi biti, da začne druge zaničevati, jim krivice delati, in svoj prav povsod terditi. To je v človeku napuh, tista velika korenina, ki je iz pekla na zemljo prirastla, in je, kakor je angele z nebes vergla, tako tudi naše perve stariše iz pozemeljskega raja v križe in terpljenja prepodila. Tako je bil in je še dan danes napuh zadnja stopinja pred globocim padcom. Da se ga bomo tedaj vedeli varovati, nam sv. Križostom troje orožje v roke poda: 1. je premišljevanje Božje visokosti in njegovega veličastva; 2. spomin svoje slabosti, in 3. je nečimernost stvari, zavoljo katerih bi se napihovati imeli.

1. Imeniten je sicer človek, ker je prišel iz rok svojega stvarnika z zmožnostmi obdarovan, kakoršnih nima pod solncem nobena druga živa stvar. S častjo in slavo je venčan in postavljen nad vse; on je gospodar zemlje, on je krona stvarjenja. Toda z Bogom v primeri mora s psalmistom reči: „Gospod, ti Bog vojskinih trum, kdo ti je enak? Tebi, ki kraljuješ čez morje in pokojiš njegove peneče valove! — Tvoje so nebesa, tvoja je zemlja; zemlje krog, in vse, kar je na njem, si Ti naredil. Ti si stvaril polnočno in poldansko stran; gori Tabor in Hermon vriskate v Tvojem imenu.“ — Od Njega pravi Job: „Vsegamogočnemu kdo bi se zoperstavljal? On strese zemljo na enem kraji, in zmajejo se vsi stebri. On zapove solncu, in ne vzhaja; on zapira zvezde, kakor pod pečat. On sam razprostira podnebje, in hodi po valovih morja.“

Od njega spet je drugod rečeno: „Nebesa pripovedujejo njegovo čast, in podnebje oznanuje dela njegovih rok.“ Od njegove mogočnosti je povedano: „Tavžent jih bo na tvoji levici, in deset tavžent na desnici padlo, do Tebe pa se ne bodo približali.“ Da, Njega, ki hodi v lepoti jutranje zarije, in na perutih večerne sape, njega na kolenih in z zakritimi obrazi moli devetero korov angelov, časté ga aposteljni na svojih prestolih, njega slavi truma izvoljenih; marterniki in spoznavci se Njemu vklanajo. Po njem se giblje červ v prahu, njega prepeva ptica v zraku; vse, kar se giblje in živi, vse ga hvali, vse časti po svoji moči.

V primeri s to nezapopadljivo mogočnostjo, kaj drugega zamore clovek, kakor s kraljevim prerokom spet reči: „Kaj je clovek, da se ga spominjaš, ali sin clovekov, da ga obiskuješ?“ Kakor Abraham mora spoznati: „Prah sem in pepel.“ Prah in pepel pa, kako more prevzeten biti, kako se zoper svojega Boga napihovati, in s kraljem Faraonom v sercu misliti: „Kdo je tisti Bog, kteremu bi bil jez pokoren?“ — Naj mi tudi ne gre po sreči, kaj jaz na to gledam? Če drugi terpé, kaj meni to mar, saj imam jaz vsega zadosti; meni se nobenemu ni treba vklanjati, nobenih zopernih požerati, nobenega treba prositi. — Kje pa bi se našel, ki bi ga Božja roka ponižati ne mogla? ona, ki je Nabuhodonozarja s kraljevega sedeža vergla, da se je z živino po gojzdu klatil; ona, ki je ošabnega Faraona v dnu rudečega morja potopila, in kralja Antioha vdarila, da so ga zavoljo napuha živega červi snedli. Če pa njegova mogočnost kraljeve sedeže podira, če dežele in kraljestva tepe, če sta grom in blisk spolnovavca njegovih povelj, mar tebe pa ne more ponižati, in te z verha, ki si ga dosegel, v dno globočine pogrezniti? Poglej, luna v podnebji obledi, vse nebesne luči otamné, kedar se zlažo solnce na nebu prikaže. Mozes, ųta sveti prerok, pride ob zmožnost jezika, ko ima z Bogom govoriti. Prerok Izaija zamaknjen v gledanje božjih skrivnost imenuje nečiste svoje usta. Sv. Pavelj, ta izvoljena posoda svetosti, v tretje nebesa zamaknjen, ne ve od Božjega veličastva govoriti. Ponižaj se toraj tudi ti uboga in nezmožna stvar pred Bogom, da te poviša v svojem času!

2. Drugo orožje, se napuha obvarovati, je spomin svojih slabost. — Pisavec Cezari pripoveduje v svojih zgodovinskih bukvah to-le povest: „Nek mladenč, Lifard po imenu, ki je bil od premožnih in imenitnih starišev rojen, se je podal v samostan. Ondi je imel do sive starosti samo to opravilo, da je prešiče pasel. Kar ga na enkrat prevzetna misel obide: „Kaj jaz, ki sem sin premožnih in imenitnih starišev, bom pa najbolj zaničljivo službo opravljal? — Vse bom popustil, saj lahko doma brez truda živim. — Pokazal bom družim menihom, kakošnega stanu da sem in da se mi taka služba ne spodobi.“ Ko je tako sam pri sebi po noči premišljeval, in že sklenil, da bi zjutraj zgodaj iz samostana pobegnil, vidi pred sebo čudno prikazen, ki mu je s perstom migala, da naj za njo gre. Hitro vstane in gre za njo. Odperle so se same od sebe vse vrata v samostanu, dokler prideta do pokopališča. Ko na pokopališče stopita, se odvezne grobovje. Zdaj pokaže ta prikazen Lifardu meniha, ki je pred nekoliko časa umrl, in mu pravi: „Vidiš, Lifard, tega človeka? Kmali boš ti ravno tak, kam hočeš iti?“ In na to ga hoče prikazen še k družim grobovom peljati in mu pokazati smrad in nagnjusnost človeško. Pa Lifard ga prosi: „Prizanesi mi, prizanesi mi, saj še unega nisem mogel gledati.“ Tedaj mu vodnik odgovori: „Če tega, kar kmali boš, ne moreš gledati, zakaj pa hočeš z napuhom od zveličanja odstopiti?“ Na to Lifard svoj poprejšnji sklep prekličie, ter obljubi Bogu stanovitnost do konca.

Kakor je pa Lifarda pogled gnjilega mertvega trupla spreobernal in ga ponižnega storil, tako naj vsak, kedar bi se imel nad druge povzdigovati, premisli: „Prah sem, in v prah se bom spet nazaj povernal. Ondi se moja čast in imenitnost ne bo več poznala, ne se razločilo moje truplo od ubogega siromaka, ki ga tukaj zaničujem, in ki bo v kratkem zraven mene v črni zemlji počival. Ondi si bova oba enaka. Moje kakor njegove košice bodo prah in pepel. „Če pa še na druge svoje slabosti mislimo, mislimo na križe in reve, ki nas v tem življenji tarejo, moramo pač s sv. Bernardom reči: „Kaj ima revni človek od sveta? lakota, žeja, nagota in mraz ga križajo, boleznim vsakterim od zunaj in od znotraj je podveržen?“ S sv. Avguštinom moramo spoznati: „Kdo bi bil v stanu

prešteti težave sedanjega življenja, žejo, lakoto terpeti, ječati in zdihovati, žalovati in jokati in brez števila drugega, ki nam je že iz navade domače postalo? "

Vse tudi, kar clovek stori in do verha dožene; vse njegove dela so le slabe in nepopolnoma, ki jih naši nasledniki čisto nič ne čislajo, jih zaveržejo, ali jih pa časa verteče kolo podere in pogubi. Če so pa vse naše početja le slabostim podveržene, zakaj se bomo potlej drug nad drugega povzdigovali, zakaj napuh redili v svojem sercu, čegar konec je pogubljenje?

Pred napuhom nas zamore obvarovati

3. nečimernost tistih stvari, zavoljo katerih bi se napihovati imeli. Babilonski kralji so imeli v svojem gerbu cvetlico izdolbeno, ki jih je spominjala, da tudi kraljestva ravno tako zginejo, kakor hitro zvene in se posuši pokošena roža. Kar so ti Babilonski kralji od kraljestev mislili, to naj misli vsak od svojih prednost, da so rože, ki zjutraj še lepo cvetejo, pa že sparjene leže, kakor hitro jih je solnce obsijalo. Se budí napuh v tebi zavoljo lepote tvoje postave, vedi, da telesna lepota odide z leti vred. Lepo rudeče in belo obličje obledí, gladka koža se zgerbanči. Si napuhnjen zavoljo svoje moči, vedi, da še nisi sveta ustrahoval. Majhina bolezen pride nad te, in te podere, da si več pomagati ne moreš. Si napuhnjena zavoljo lepote svojih oblačil, glej travo, glej rožice polja, ki te ponižnosti učé in ti glasno pridigovajo, da te ta lepota ne bo na uni svet spremila, ne za te pri sodniku prosila. Si prevzeten zavoljo svoje učenosti, glej učenost sv. Pavlja, ki nič družega noče znati, kakor Kristusa križanega. Uči se od njega poniževanja, da bo tvoja učenost tudi drugim v prid. Si prevzeten zavoljo svoje časti, ali svojega premoženja, vedi, da ni nič tako hitro bežečega, kakor je to. Danes te povzdigujejo in hvalijo, in kakor Kristusu cvetno nedeljo vpijejo: „Hosanna sinu Davidovemu, hodi češčen, ki pride v Gospodovem imenu!“ Čez malo časa pa iz vsega gerla kričé: „Križaj ga, križaj ga!“ Nobena stvar ni spet tolicim nesrečam podveržena, kakor je tvoje premoženje. Ogenj pri hiši te stori siromaka z beraško palico, suša ali moča, toča ali kaka druga nesreča te pripravi v dolgove; smert ti vzame tega ali unega, ki je zate spravljal in grabil.

S k l e p.

Nič, čisto nič nimaš, zavoljo česar bi se mogel povzdigovati. Vse ti ponižnost oznanuje. Večerno in jutranje zvonjenje te spomni: Kmali bodo tudi meni zapeli, kmali, kmali bo moje stanovanje v črnem grobu, moje bogastvo pa bodo dobre dela, ki so sad svete ponižnosti, zavoljo ktere me bo pravični sodnik sodnji dan povišal. Zakaj, če tudi tukaj ne, vsaj na unem svetu se bodo gotovo spolnile besede mojega Zveličarja: „Vsak, kateri se povišuje, bo ponižan; in kdor se ponižuje, bo povišan.“ Amen.

Pridiga za 11. pobinkoštno nedeljo.

(Zakaj je toliko ljudi gluhih in mutastih na duši; gov. J. Š.)

„In mu pripeljejo gluhega in mutastega, in ga prosijo, naj položi roko nanj.“
Mark. 7, 32.

V v o d.

Sv. evangelije, ktereга sem vam ravno kar bral, govori od gluhega in mutastega, ki so ga Jezusu pripeljali, in ga prosili, naj položi roko nanj, in ga ozdravi. Usmiljeni Jezus je njih prošnjo uslišal, ter ozdravil gluhega in mutastega siromaka. Sv. cerkev, ktera nam na današno nedeljo to čudno ozdravljenje pred oči postavlja, me po tem takem opominja, od gluhotе in nemote govoriti; pa ne mislim govoriti od telesne gluhotе in nemote, kakoršno je Jezus ozdravljал po današnjem sv. evangelju, ampak od gluhotе in nemote v duhovnem pomenu. Pri sv. kerstu namreč se delivcu sv. zakramenta zapoveduje, nad kerščencem ravno to storiti, kar je Jezus nad gluhomutcom storil, ter ga ozdravljati ne scer telesne, vendar pa duhovne gluhotе in duhovne nemote. Cerkev „Efeta“ izgovarja, da bi na znanje dala, da je duhovna gluhotа za nauk in zapovedi božje po zakramentu sv. kersta odpravljena in v spomin, naj bodo kristjanove ušesa vedno odperete naukom in svarilom Kristusoyim, in naj se trudi, po pobožnem življenju

biti Bogu prijeten duh (II. Kor. 2, 15.). V tem duhovnem pomenu bom današnje sv. evangelje vzel ter govoril 1. od duhovne gluhotе in 2. od duhovne nemote.

Bog daj, da bi Gospod nad vsemi, ki so za to boleznijo bolni, čudo današnjega sv. evangelija ponovil. Pripravite se!

Razlaga.

1. Bog je oblagodaryl naše telo s petimi občutki. Tudi živali imajo enake počutke. Toda človeški počutki imajo viši pomen od živalskih počutkov. Žival scer vidi in sliši in čuti, da bi pa to, kar je vidila in slišala in čutila, sama pri sebi preudarjala in premišljevala, in se pri tem Stvarnika spominjala, kakor človek, tega ne more, ker nima pameti. Človek pa ogleduje lepo in čudno stvarjenje, in se spominja na tistega, kateri je vse to vstvaril. In če bi tudi nikoli nič od Boga slišal ne bil, stvarjenje samo mu že razodeva, da mora nekdo biti, kateri je vse te reči naredil. Še bolj pa bo to spoznal, ako posluša, kar mu Bog sam od svojega bitstva in svoje nature razodeva. In tako so nam počutki tako rekoč gred ali lestva, po kateri se Bog k nam ponižuje ter nam svoje bitstvo razodeva, se nam clo v jed in pijačo daje, in se mi k njemu povzdigujemo, da spoznamo, kdo in kakšen da je Bog, in kaj da od nas hoče.

Po svojih počutkih tedaj božje razodenje, to je, sveto vero v svojo dušo sprejemamo, in ravno po svojih počutkih jo spet na znanje dajemo ali v djanju skazujemo. Kdor Boga spozna in ga ljubi, rad nanj misli, rad kaj sliši od njega, se rad od njega pogovarja, se rad ž njim zedini v presvetem zakramentu. Nasprot pa imenujemo človeka, ki noče od Boga nič vedeti, na duši slepega človeka, in ki noče nič slišati od njega, na duši gluhega človeka, ki noče nikoli nič od Boga govoriti, na duši mutastega človeka, in če je vse skupaj, in človek noče ne vedeti, ne slišati, ne govoriti od Boga, pravimo, da nima umov za nobeno sveto reč.

Pomudimo se pri tisti duhovni bolezni, ki jej pravimo duhovna ali dušna gluhotа. Kaj menite od kod se izhaja? Izhaja se iz greha in grešnega poželjenja.

Dokler se človek božjih zapoved derži ter jih ne pre-
lomljuje, dokler mu grešna slast serca še ne razjeda, in se z
grehom še ni spoprijaznil, o kako rad sliši tak človek govoriti
od Boga. Bog mu je tadaj naj veče veselje, naj večja slad-
kost mu je življenje in vse. — Dokler Adam ni bil grešil, je
radovaje slušal na prijazno pihlanje večerne sape po drevju,
po katerem je približevanje Jehovovo spoznal. Kakor hitro pa
je grešil, se je ogibal obličja Gospodovega, ter ni več on
Boga iskal, ampak Bog je moral njega iskati ter upraševati:
Adam, kje si?

Ravno taka je z nami. Kaj ne, kristjan moj! ki si tako
nesrečen bil in v greh zašel, ali morda že tako dalječ prišel,
da si clo veselje nad grehom dobil, kaj ne, da te nič več ne
veseli božja beseda? kaj ne, da si nekako gluha postal za vse,
kar je božjega, in sosebno za besedo božjo, ktera je kot grom
na tvojo duso hrumela, ter jo iz spanja dramila, in glasno in
občutno v tvoje pregrešno serce klicala: To je greh, to je
hudobija! tega bi ne bil smel storiti! Spreoberni se, poboljšaj
se; božje usmiljenje te še vedno pričakuje!?

Ali mar prevzetnež in napuhnjenc ne bo gluha za božjo
besedo, ktera ga ponižnosti uči in mu priprostost priporoča?
Ali mu ne bo križ, ktereга bi prenašati imel, pohujšanje, ravno
kot Judom, in nespamet kot nevernikom?

Ali bo mar lakomniku pridigarjeva beseda po volji? Ali
se ne bo veliko več gluhega naredil za njegovo opominjevanje,
po katerem ga uči, da dnar in blago ni njegovo, ampak božje,
kteri mu ga je izročil, ne dobi ga, da bi zaganjal, ampak ga
po božji volji obračal, ter si ž njim ne nabiral posvetnih temoč
nabiral nebeskih zakladov, kterih obresti Bog sam v nebesih
splačuje.

Ali mar ne bo zapeljivec nedolžnosti gluha za božjo be-
sedo? Bo mar rad poslušal pridigarja, kteri ga dušnega ubijavca
imenuje? Gotovo ne, dokler mu grešna slast veselje dela, se
bo božje hiše bolj ogibal kot ječe.

In pijanec, zapravljujec, ki ima trebuh za svojega Boga,
ki sebe redi, svojo družino pa stradati pusti, bo mar on do-
padanje imel nad božjo besedo, ktera mu zmernost in trez-

nost zapoveduje, ter mu ostro očita njegovo pretečeno pregrešno življenje?

In ali se ne bo tudi togotnež, prepirljivec, ubijavec gluhega storil slehernemu, ki mu Kristusovo besedo oznanuje, rekoč: bodite krotki, kakor sem tudi jaz krotek.

Sedem je naglavnih grehov, sedem tudi vzrokov duhovne gluhotе; sto in sto pa izgovorov, s katerimi se izgovarjajo taki grešniki, ter se odtegujejo poslušanju božje besede, večidel pa le pridigarja dolže, in nikoli ne sebe, kadar nočejo božje besede poslušati. Enim pridiguje preučeno, drugim prepriprosto, farizejem premehko, Saducejem preostro, ko med tem ljudje dobrega serca in svete volje z veseljem poslušajo njegove besede, dobro spoznavši, da svetinja vse eno svojo ceno ohrani, ali si je v železo vkovana ali v zlato, in božja beseda vedno svojo vrednost ima, ali si jo pridigar jecljaje oznanuje ali pa z gorečo besedo.

Tadaj terdim, da ni pridigarja pripisovati, ako človeku božja beseda ni všeč; le grešna slast je, koja mu podira veselje do božje besede. Daj grehu slovo, in kmali se ti bo božja beseda prikupila in te duhovna gluhotа zapustila!

Je gotovo znamenje, da človekov dušni stan ni nič več dobro vravnán, in če se pred svetom tudi še tako pošteno vede, ako začčenja zanemarjati božjo besedo in gluhi prihajati za njen glas.

Ako tadaj želiš, da tvojega serca ternje in osat ne prepreže, ponižno poslušaj, kar ti Bog po pridigarju oznanuje. Pridigarja ti je Bog poslal, da seje seme božje besede v tvoje serce. In ako se božja beseda vkorenini v sercu, plevel ne bo mogel korenin pognati.

Poslušaj besedo božjo, in kakor se ne smeš gluhega storiti za njen glas, se ravno tako varuj, da mutast ne postaneš na svoji duši.

2. Dušna ali duhovna nemota izhaja iz duhovne gluhotе, ktero smo poprej v mislih imeli.

Glubomutci niso mutasti zato, ker jim manka govornih udov (jezika itd.), ali ker ti udi kako napako imajo; večidel izvira njih nemota od tega, ker nikoli nobenega človeškega

glasu niso slišali, in se toraj tudi nobenega glasu izgovarjati niso naučili. Zato je pa tudi njih glas, kadar morda kterega iz sebe dajo, neumen in neprijeten? Kdor je kdaj kakega človeka poznal, kateri je scer s perva slišal, pozneje pa po kakšni nameri ob posluh prišel, se je preprical, da je tak človek v začetku svoje gluhote še zastopno in razločno govoril, potem pa vedno hitreje in hitreje, in vedno nezastopniši, dokler na zadnje nič različnega ni več v stanu povedati, ampak se le še zadere ali zakriči, kakor kaka zver.

Kakor pa za telesno gluhoto telesna mutota (nemota) zahaja, ravno tako duhovno gluhoto duhovna nemota nasledva, že zato, ker človeku, ki se ne živi z božjo besedo, ni mogoče od Boga govoriti. Pičlo znanje keršanskega nauka, ki se ga je v mladosti v šoli ali pri nauku naučil, polagoma spuhti, znanje posvetnih reči spodrine znanje božjih reči, tako, da tak človek na zadnje od Boga ne ve dosti več od fantica, ki ga starši pervikrat v šolo pošljejo.

Toda ta duhovna nemota izvira zraven tega tudi še iz drugega vzroka, ter iz greha in grešnega poželjenja. Greh človeka na duši gluhomutastega naredi, ter veliko hudega napravi, in sicer naj več, ako se predpostavljenih, staršev, gospodarjev poloti. Ni popisati škoda, ktera se iz take gluho-nemote izhaja. Le pogledjte jo duhovno naravno nezmožnost takega človeka. Da njegovi podložni vzroka nimajo, mu njegove pregrehe očitavati, mora gluh in mutast biti pri vseh njih hudobijah. S tem pa, oj kako neznano sodbo si na glavo nakopava, ter bremenu svojih lastnih hudobij še klado tujih priloži.

Le pogledjte jo npravno nezmožnost očeta, kateri je svojim otrokom v pohujšanje postal, in ga še zavolj njegovih slabost zaničujejo! Ali si bo pač upal, svoj glas povzdigniti in postrahovati svojo družino, ako ona na ravno listi pregrešni pot zahaja, po katerem on sam hodi? Ali si ne bo gluh in mutast pri vseh njih pomotah?

Sklep.

Vidite, tako pregreha človeka mutastega naredi, ter ga naj poprej gluhega stori, na zadnje pa tudi mutastega ali nemega, gluhega za božjo besedo, mutastega za njega samega in za druge. In tako imamo tadaj gluhomutca pred seboj, podobo gluhomutca, ki ga je Jezus ozdravljaj.

Kakor bi gluhomutec, ki ga je Jezus po besedah današnega sv. evangelja ozdravil, nikdar ne bil svojega zdravja zadobil, ko bi ne bil Gospod v svojem usmiljenju „Efeta“ nad njim zgovoril, ravno tako tudi duhovni gluhomutec svojega (duhovnega) jezika ne bo nazaj dobil, ako Gospod tudi nad njim „Efeta“ ne reče.

Ali Gospod je poln usmiljenja, ter ne jenja ozdravljevati gluhih in mutastih. Od njega nam pove sv. pismo, da pred durmi stojé terka in gleda, kdo mu bo odperl. „Efeta“ kliče pred durmi naših serc. „Odpri“, pravi „serce!“ srečen in zveličan boš, ako poslušáš njegov glas. Čudodelni zdravnik se bo (v tvoje serce) oglasil, ter te ozdravil. Slepoto, gluhoto in nemoto ozdravlja. In kadar si ozdravljen, o kako si se potem spremenil! Viditi Gospoda se boš veselil, slišati Gospoda se boš radoval, in govorivši od Gospoda ga boš hvalil za gnado (milost), ki jo je storil nad teboj.

Še enkrat, kristjan moj! si postavi gluhomutca pred oči. O kako revna stvar si je! Njegovo uho ne sliši glasu ljubezni, njegov zvezani jezik clo hvale ni v stanu izreči dobrotniku za storjeno dobroto. Revni pogled! toda še bolj reven in usmiljenja vreden je duhovni gluhomutec. Telesni gluhomutec serc ne sliši in ne govori človeških glasov, toda on le vendar čuje Boga v svojem sercu, ter ga hvali, če tudi ne z jezikom, pa vsaj s sercom. Duhovni gluhomutec, ki je dva počutka več od Boga prejel, pa je, tolikanj nehvaležen, ter gluha za Boga, nem za Boga — ali pa kar je še hujše: govori od Boga, toda le zoper božjo čast, ter preklinja Boga in božje stvari.

O^uda bi mi nikdar tako ne ravnali, marveč Bogu iz serca hvaležni prav obračali svoj govorni jezik. Gluhomutec,

ki je ozdravljen bil, je prav govoril, pravi sv. evangelje. O da bi tudi mi vselaj prav govorili, ter govorili, kakor si bomo nekdanj želeli, da bi bili govorili; želeli tisti dan, o katerem bomo pred božjim Sodnikom stali, in drugega govoriti ne bomo smeli, kot: „O Jezus, usmili se me, in bodi mi milostljev revnemu grešniku!“ Amen.

Pridiga za 12. pobinkoštno nedeljo.

(Kako moramo svojega bližnjega ljubiti; gov. J. Š.)

„Učenik! kaj naj storim, da večno življenje zadobim.“ Luk. 10, 25.

V v o d.

Nek učenik postave je vstal, ter Jezusa skušal rekoč: „Učenik! kaj naj storim, da večno življenje zadobim? Jezus mu reče: Kaj je v postavi pisano? Kako bere se? On je odgovoril in rekel: „Ljubi Gospoda svojega iz vsega svojega serca, in iz vse svoje duše, in iz vse svoje moči, in iz vse svoje misli, in svojega bližnjega, kakor sam sebe!“ Mu reče Jezus: „Prav si odgovoril, to stori, in boš živel!“ On pa je hotel sam sebe pravičnega delati, in je rekel Jezusu: In kdo je moj bližnji? Jezus pa mu na to razloži v povesti od usmiljenega Samarjana, da je vsak človek naš bližnji, če tudi ni naše vere, ne naše domovine, in smo mu po Jezusovi zapovedi ljubezen skazovati dolžni. Če pa od ljubezni do bližnjega govorim, ali ni dosti ljudi, kateri, kakor učenik postave, le izgovorov iščejo, kadar je treba zapoved ljubezni spolnovati? Da res je taka. Zatoraj ne bo nepotrebno, ako vam dans nekoliko natanjčniši razložim, kako da zamoremo ljubezen do bližnjega skazovati? Le zvesto poslušajte!

Razlaga.

1. Kakor ljubezen od Boga ne more obstati brez ljubezni do bližnjega, ravno tako ljubezen do bližnjega vselej

tudi goreče želje v sercu ima, drugim dobro delati. Tu pa bi mi vlegnil kdo odgovoriti ter reči: „Nimam z nikomur nobene jeze in pravde, vse ljudi za ljubo imam; toda imam ženo in otroke in dolge; tadaj moram gledati, kako bom naprej prišel; in ne morem nikomur nič dati!“ Na to uprašam: „Ali mar res ničesar nimaš, kar bi potrebnemu bratu podelil? In če dans ničesar nimaš, morda boš jutre ali pojuternem ali čez osem dni kaj imel? O kadar sirovo maslo narejate, zamorete menim vendar sosedovim kako drobtinico privošiti, ki nobene krave in nič masla nimajo? Ali če vino ali žito ali kako živinico prodaste, kakih par venarjev gotovo ne bote tako hudo pogrešali, ako jih precej po storjeni kupčiji na stran denete, da bi ž njim revnemu bolniku kosec belega kruha ali kako unco mesa kupili. Gosposke so desetino, ki ste jo poprej grajščinam in duhovščini odrajtovali, odpravile proti temu, da se v gotovem dnarju odškoduje. Gospod Bog pa vbožnim desetine še do današnjega dne ni odpraviti pustil, tiste desetine namreč ali tistega dela, ktereга naj človek vbogim deli, kadar in kolikorkrat je srečo imel ali na polju, ali pri kupčiji, ali po kaki dedščini itd. In Bog je natančen v tej reči, in ostro na to gleda, ali človek v tem svojo dolžnost spolnuje ali ne. Le na evangeljskega bogatina se spomni. Menda bi tudi ti ne molčal, ko bi svojemu fantiču podal petico, naj jo vbožečku nese, kateri nič več hoditi ne more, in fantič bi šel, ter dnar zajedel. Ali glej! ti nič boljši ne ravnaš, in delaš prav po tatvinsko, kakor tvoj fantič, če ti je Bog več dal, kakor potrebuješ, in ti je siromaka pred duri (na pot) posadil; ti pa vse, kar v obilo imaš, potra tiš, ali na obresti daš; na ubogega se pa ne ozreš, in se zanj ne zmeniš. Ravno kakor mati otroku, kateri se je do sitega najedel, kos kruha poda, naj ga ubogemu pred durmi podari, zato da berač kruha dobi, otrok pa se radodarnosti uči, in se usmiljenja vdeležuje; tako je tudi Bog premožnemu del vbogega v roko dal, da ga premožni ubogemu razdeluje, ter po tem takem v božjem imenu in po božjem povelju siromaku usmiljenje skazuje. — Se ve, da se tu kar hitro hudi duh sebičnosti oglasi in ti na uho šepa: „Nič nimaš od več, in česar zdaj ne potrebuješ, ti bo pozneje prav prišlo!“ in ti roko nazaj zmakne, da bi vbogemu nič

ne dala, in ti besedo: „Bog ti pomagaj!“ ali: „Hodi z Bogom!“ na jezik položi. Toda pomisli, da za marsktero nepotrebno reč oberneš denar, s katerim bi bilo bližnjemu veliko pomagano.

Ob času, o katerem še ni bilo kristjanov na svetu, je bilo na Gerškem dvoje ljudstev si vzajemno prav prijaznih. Bila pa je dragina po deželi, in eno teh dveh ljudstev je silno lakoto terpelo. Tadaž pošlje k drugemu ljudstvu prosivši pomoči. Ali to ljudstvo samo tudi ni nič od več imelo. Ali glej! kaj storé? — Sklenejo, en dan postiti se vsi od kraja, imenitni in poredni, ter cel dan nič ne jesti. Clo žival ta dan nič jesti ni dobila. Kar so po tem potu v vsaki hiši prihranili, so skupaj znosili, ter ljudstvu poslali, ki je pomanjkanje terpelo. — Poglejte! to so bili neverniki, ki nič niso vedeli od velike zapovedi: „Ljubi svojega bližnjega kot sebe“, so vendar zapoved sami od sebe tako lepo spolnovali. Ne rečem, da bi ti, ki si kristjan, moral stradati bližnjemu v prid. Toda morda imaš kaj sočivja ali žita v predalu, in bi morda le vendar shajal, če ravno ubogemu tu in tam kaj ponudiš in pomoliš. Ali morda tudi tam po hiši kaka stvar leži, kaki stari čevlji, kaka obnošena obleka ali kaj drugega takega, kar vam malo zaleže, drugim pa bi veliko zaleglo. Nikar pa, da bi vselej le naj slabejšo reč vbogemu poiskal; mislim, da bi se sramoval, ako bi ljubi Jezus le samo raztergane srajce, razglodane čevlje itd. pri sodbi skazoval, ter pripovedoval, da si mu ti vse to dal.

2. Toda ne le samo z dajanjem se ljubezen do bližnjega skazuje, skazuješ jo lahko tudi s pomaganjem; pomaganje je včasih še lepše od dajanja. Če ti sosed ali sosedna oboli, mu včasih naj potrebnije dela zaostajajo; otroci niso opravljeni, ne živina oskerbljena, zaslužka ni, zdravnik in zdravila dosti poberó; toraj se marsikterokrat prigodi, da bolnik ni v stanu, človeka nalašč za postrežbo najeti. In tadaž se bolniku bolezen še bolj vžali, in kakor že spred bolezní, tako tudi spred skerbi še tem več terpi, in če je mož bolen, si je že žena nejevoljna in če je žena bolna, mož godernja in kolne dolgo bolezen. Imej toraj ti usmiljenje, ter oskerbuj bolnika. Pomolzi kravo, prinesi jej piče; skuhaj otrokom jed, da teš

v šolo ne pojdejo; in morda bo naj boljši, da naj mlajše dete v svojo lastno hišo vzameš, dokler žena spet ne ozdravi. Če je sila, teči clo po noči po zdravnika in po zdravila. Ni se ti treba ničesar bati na takem potu, in če bi moral tudi skoz gozd ali samotni kraj. Gospod Bog ti bo dal nevidnega varha s teboj, da se ti nič žalega ne zgodi, in te strah ne bo. Vsedi se tudi tu ali tam k bolnikovi postelji, ter ga tolaži, mu kaj beri ali moli ž njim. To gotovo ni postopanje. Imate opoldne kako zdravo in tečno jed, pošlji bolniku kako betvico, morda se bo tudi njemu prilegla. In če mu je že tako hudo, da mora vedno eden ali drugi pri njem čuti, čuvaj ti eden ali drugi pot pri bolniku namesto domačih, da na zadnje tudi oni ne obolé. Nikar pa ne vzemi nobenega plačila za take opravila; tudi dosti od tega ne pripoveduj, in če vama kdaj kaka beseda navskriž pride, nikar sosedovim ne očitaj, kaj si jim bil storil; scer svoje dobro delo izbrišeš iz bukev življenja.

3. Čast in dobro ime tudi veliko čeno imata; in skor vsakega človeka hudo zapeče in zaboli, ako ga od te strani primeš. Marsikterim se pa tudi nič bolj ne prileže, kakor zmanjševanje dobrega imena drugih ljudi. Ti pa s svojim jezikom ravno tako previdno v caker hodi, kakor z britevjo; z jezikom ravno tako lahko zadeneš svojo lastno dušo, kakor lahko čast svojega bližnjega raniš. Ne rečem, da bi vselej molčal, kadar se drugi obirajo, opravljajo in obrekujejo. Treba je včasih opravljevca ali obrekovavca kar očitno prijeti in uprašati, ali on nobenega greha in pomanjkljivosti nima nad seboj, ki tako rad kamnje in blato v druge luča; ter se za obrekovanega poteguj, kakor bi šlo za tvojo lastno čast ali za poštenje tvoje matere. Vsak človek ima le še kako dobro stran; to na svitlo spravi, ter ljudem razkazuj. Stalo je nekdaj več ljudi krog mertvega psa, ki je na cesti obležal. Vsakdo je vedel kaj grajati nad njim. Eden pravi: „Kako gerdo smerdi“, in si nos zatiskuje; drugi reče: „O kako umazan je“, plune vanj. Tretji se oglasi: „Saj že nič več dlake nima!“ Četrti reče: „Pfu!“ in ga bercne. Pride pa zraven moder mož, ter reče z usmiljenim sercom: „Njegovi zobje so beli in lepi kot biseri!“ In grajavce oblije rudečica in se sramujejo, ter

omolknejo. Stori ravno tako, kadar ljudje bližnjega obirajo in ponižujejo. Si je res lepa milošna pred Bogom, zagovarjati človeka, ki ga vpričo ni in se potegovati za njegovo čast, ki tega ne ve in se ne more zahvalovati. Le zmisli na velik razloček, ki bo na sodbi, če bi bil cele leta od bližnjega hudo govoril, ali pa če bi bil cele leta prizanesljivo od svojega bližnjega govoril, ter se usmiljeno za njegovo čast potegoval, kolikorkrat bi ga bil kdo ogovarjal in poniževal. Bral sem, da je nekdanj neki mož na smertni postelji ležal, v sanjah pa se mu je hudi duh prikazal z velikim papirjem, na katerem so bile vse bolnikove pregrehe napisane. Hudi duh mu papir pred oči moli rekoč: „Obupaj, pogubljen si!“ Bolnik pa pravi: „Gospod je rekel: Ne sodite, in ne bote sojeni. Vse svoje žive dni nisem sodil drugih ljudi, tadaj tudi obsojen ne bom, tadaj ne bom obupal, in Gospod me ne bo zaverigel!“ Drugo noč se mu hudi duh spet prikaže, pa bolnik ga ravno kot prvo noč spet zaverne ter pravi: „Nikogar nisem obsojeval, tedaj ne obupam!“ In tretjo noč se mu angelj varh prikaže, ter zapisnik bolnikovih grehov preterga in mu reče: „Ker nisi obsojeval, tudi sojen ne boš! — Če si moder, kristjan moj! enako ravnaj! Poredni ljudje se vsajajo nad druge ljudi, kadar jih vpričo ni; pošten kristjan dela ravno nasprot, ter bližnjemu hudobijo v oči pove; če pa bližnjega zraven ni, se zanj poteguje.

4. Na dalje pravi sv. pismo: „Blagor mirnim, otroci božji bodo imenovani!“ Kar tudi ni v stanu drugač biti; Bog je Bog miru in ljubezni. Če tadaj za kaka dva veš (in takih se nikjer ne manka), ki ne govorita iz sovraštva, ali če na eden drugega zadeneta, serc govorita, toda le preklinjevanje in zmiranje, lahko velik dobiček narediš. Glej, da tema dvema do živega prideš, ter jima hudega duha sovraštva, od ktereга sta obsedena, iz serca izženeš. Pogovarjaj ju, prigovarjaj jima, da se spet sprijaznita, ter stari jezi slovo dasta. — Ravno tako dobro je tudi, se v sredo stopiti, ter zabraniti, da se prepir ne spocne. To se pa naj ložej tadaj zgodi, kadar si sam ena ali druga tistih oseb, med kterima se ima prepir vneti. Ni ti družega treba, kakor odjenjati in molčati. Odjenjevati je kaj lepa reč, ako se iz dobrega namena zgodi, in kar za del miru

zgubiš, ti bo ljubi Bog enkrat tako dobro poplačal in povernil, kakor kar si siromakom dal in vbogim razdelil. Z vsako krivico sploh, ki jo storiš, si smertno posteljo z žebli in glaževno nastiljaš; krivico terpeti pa, da se mir ohrani, je dobro zdravilo zoper preobilni put o smertnej uri. (Conftr. Mat. 5, 39...).

5. Naj zlahtnejše delo usmiljenja pa je, ako dušo, ki se že v pogubljenje zagrezuje, iz brezna izvlečeš in na pravi pot zaverneš. Morda imaš kakega zlahtnika ali znanca, kterega peklenski sovražnik na vervi pregrehe v pogubljenje vleče, ravno kakor mesar goved v mesnico; prigovarjaj mu priserčno in neodjenljivo, dokler sam v se ne gre, vervi ne razterga in novega življenja ne začne. Ali če zveš za posla, ki je že iz malega zanemarjen, vzemi ga iz usmiljenja do njegove duše v svojo hišo, ne pusti mu po noči iz pod strehe, glej, da grešno znanje raztergaš, v katero je morda zavozljan, odvadi ga preklinjevanja in rotenja, privadi ga molitve in lepega zaderžanja, pošiljaj ga pridno k pridigam in keršanskim naukom, in domu prišljega sprašuj, kaj si je v spominu ohranil, ali mu kake svete bukve v roko daj. —

6. Tu pa si spomnim še neke druge reči, ktera je, bi rekel, krona vseh družih dobrih del. Ljudje na božji pot gredé tu in tam cerkvam kaj ubogaime pusté eden kak dnar, drugi kako jestvino, tretji kak kos platna ali kak klopčič preje ali povese prediva, nekteri kako podobo iz voska, ali kaj drugega enakega. Kdor more, bi mu svetoval, kako tako podobo ali znamnje postaviti Bogu v čast, pa ne znamnja ali podobe iz voska, lesa ali kamnja. Podobe iz voska, lesa ali kamnja se lahko polomijo, potolčejo in gredó pod zlo; tudi imajo to napako, da zamore človek le toliko časa memo njih hoditi, in se jih razveseljevati, dokler tu na zemlji živi. Toraj bi ti svetoval podobo narediti in znamnje postaviti neke posebne verste. Taka podoba, kadar je zgotovljena, je tako lepa, da ima clo Bog sam svoje dopadajenje nad njo, ter jo, kadar je nekoliko časa Bogu v čast in tebi v hvalo na zemlji stala, clo v nebesa prestavi pred svoj svilli tron: in pisanje na tej podobi, ki naznanuje, da si ti to podobo Bogu v čast postavil, se nikdar ne zbríše, in ti na veke čast in veselje nareja. Povej, ali bi ne imel veselja, tako podobo postaviti? Tudi

stroški zanjo niso tako silno obilni, kakor bi s perva menil? Ktera je pa ta podoba? „Vzemi otroka (v svojo hišo), izredi ga keršansko, ter stori iz njega bogaboječega, pobožnega človeka!“ Glej, to je podoba, ki jo postavi Bogu v čast. Pa ne misli, da bi mogla ravno kakā sirota biti (ki nima ne matere, ne očeta). Če tudi starše ima, ki pa živé, da bi otroku boljši bilo, ko bi ne živeli, ter ga v laž, beračevanje, hudobije, pijančevanje napeljujejo, in mu s kletvino, prepiri, hudobnim govorjenjem le slabe zglede dajejo; vzemi ga, in bo prav! Morda je v tvojem kraju kaka taka hiša, in v hiši kako tako dete. Prevdarjaj nekoliko, morda ti nebeški Oce v glavo dá, ktereга otroka otmi pogubljenju, in ti morda natihoma prigo-varja: „Vzemi ga k sebi, in dobro placilo ti bom zanj dal!“ Če bi se ti tudi to nič kaj prav ne prileglo, in bi morda ljudje zastran tega besede delali, nič ne maraj, temveč vredno bo pred Bogom tvoje dobro delo. Vzemi, ljuba duša! ako je le mogoče, takega otroka v svojo hišo. Glej Zvelicar sam z otročicem ob roki stoji pred tvojimi durmi, ter terka rekoč: „Kdor sprejme takega otroka v mojem imenu, mene sprejme.“ Ako me vbogaš, in bo treba enkrat umreti, naj se le ta otročicek k tvoji postelji vsede; in vidil boš, da boš lagleje umerl s tem večo tolažbo. In ko bodo angeli zbirali o sodbi, kateri ljudje naj se na desno in kateri naj se na levo stran vstopijo, bo angelvarh tvojega rejencka, kteremu si na duši in na telesu usmiljenje skazoval, tudi tebe poiskal, ko boš bojec med obilno trumo že strahu pojemal, in bo z drugimi angeli govoril, naj te na desno spusté. To se bo gotovo zgodilo, če le nisi scer preveč hudobno živel, da bi ne bilo več mogoče, te na desno spraviti. Nikar ne poslušaj hudega duha lakomnosti in terdo-serénosti, kateri ti hoče vse to odsvetovati in iz glave zbiti. Če bi se pa kar nikakor ne dalo, in bi kratko in malo ne mogel takega otročiča v svojo hišo sprejeti, glej, da vsaj vsako leto kolikor toliko pripomoreš tisti napravi, v katero se sprejemajo take vboge sirotice. Ali pa pripomori, da se odkupi kak zamorček, ter terde sužnosti otme, in keršansko izredf. Dnar sprejme gotovo vsaki dušni pastir, ter ga pošlje na odločeni kraj. Boljši je nekaj, kakor pa nič ne storiti!

7. Tako je tudi še mnogo drugih del ljubezni, kakoršne človeku serce samo vdihuje v pravem času, če namreč človek usmiljeno in bogoljubno serce ima. In če tudi sebičnost po večem tvoje djanje in ravnanje gospoduje, le vendar nikar ne zamudi prav veliko dobrih del v Bogu storiti, dokler se znajdeš na zemlji; ker pa nauk tem rajši sprejemate, ako je v povest zavit, vam spet eno povest povem, morda da enega ali drugega omečim, tem željniši hrepeneti po dobrih delih, dokler je še dan (čas). Bil je neki mož. Do njega pride brič, ki ga pokliče pred naj višo deželno sodbo, ktera sodi o življenju in smerti. Mož to slišati se tako silno prestraši, da mu skorom kerv v žilah zastane, in se strahu in groze trese in na klop zgrudi. Vest mu očita, da ni prav čist, in vedel je, da ojstro sodijo na kervavi sodbi. Pa kaj če storiti? Dolgo premišluje, potem se dvigne, ter gre k svojim najljubšim prijatlom, s kterim se je bil slehern dan razveseljeval, ter jih prosi s trepečim glasom za božjo voljo, naj ga na sodbo spremijo, ter se zanj postavijo. Prijatli, to slišati, mu herbet obračajo, ter se delajo, kakor bi ga ne poznali. Zdaj se oberne siromak k nekim drugim ljudem iz svoje zlahte. Ti se scer vdajo, ter ga spremijo do vrat neznane sodne hiše. Tukaj pa se jim varniši zdi, se spet domu verniti, in so pustili vbogemu stricu (zlahniku) samečemu v sodno hišo iti. Že se misli revež od vsega sveta zapuščenega, kar se mu neki ljudje sami od sebe ponudijo, da ga bodo spremili in zagovarjali. Se ponudijo in ž njim gredó. Ž njim gredó pred sodnika, ter se tako serčno zanj potegujejo, da ni bil samo kazni otet, temoč še clo pohvaljen in poplačan. Ali pa veste tudi, kaj ta prilika pomenja? Ti si tisti mož; in brič, ki te pred sodbo potira, je smert; ojstri Sodnik je vsegavedni, neskončno sveti in pravični Bog. Prijatli, kteri o takih priložnostih na enkrat vsi nepriljudni in neprijazni postanejo ter te zapustó, so tvoj denar v skrinjah, tvoje krave in konji v hlevu, tvoj vert in tvoje polje, tvoja hiša in tvoje oblačila, tvoja ura in tvoje vino v hramu. Ti ne gredo s teboj, kadar umerješ, in spet drugega razveseljujejo, ki jih podedva ali kupi. Druga versta prijatlov, ki te le do vrat spremlja, je tvoja zlahta in tvoji znanci in drugi ljudje iz vasi. Ti spremljajo tvoje truplo do pokopališča, do groba;

dalj pa ne. Kadar te v zemljo zagrebó, se povernejo domu, ter te samega popusté. Kdo pa so tisti, ki te spremijo tudi unkraj groba, in clo na uni svet s teboj gredo? To so dobre dela, dela usmiljenja, ki si jih na zemlji opravljal z dobrim namenom. Te ti pomagajo, da tudi ti usmiljenje najdeš, in skoz ozke vrata greš v življenje.

Bodi toraj moder in previden, in si naberaš veliko zalogo del ljubezni; prišel bo čas, ko bo sad in olje te verste neizrečeno ceno imelo, pa za noben dnar več ne bo dobiti. Amen.

XLIV. Pridiga.

(Maria, Regina Virginum.)

„Marija — devic kraljica; za nas Boga prosí.“ Lavr. lit. v. 43.

R a z l a g a.

I.

Veselimo se danes spet druge imenitne krone naše nebeške kraljice Marije; ta njena krona se sveti lepši kot čisto zlato, kot jasno sonce — krona je prečistega neomadeževanega devištva. Nosi pa to krono Marija, ker je vseh devic kraljica.

Katoliška cerkev je svetnike po njihovih zasluškah v več verst razredila; enako je s svetnicami storila. V prvo versto je postavila device — mučenice; kajti dvojno zmago so pridobile, dve kroni so zaslužile, krono devištva in krono marterništva; z dvojnim znamenjem so dokazale svojo ljubezen do Jezusa in svete vere, ker so se iz ljubezni do Jezusa neomadeževane ohranile in svojo kri prelile za sveto vero. Kedar se obhaja god device mučenice se v duhovnih urnih molitvah moli: „O Bog, ki si med drugimi čudeži svoje mogočnosti tudi slabemu spolu dal zmago marterništva; dodeli nam milostljivo, da po zgledih tvoje device in marternice, ktere god obhajamo, k tebi

pridemo.“ Zares, preljubi kristjani! le po božji gnadi je bilo devicam in mučenicam mogoče, da so toliko skušnjav lastnega mesa in poželjivega sveta, toliko silnih bolečin in drugih britkost stanovitno zmagale.

V tej versti nahajamo mnogo svetnic, ktere bodo vedno in glasno spričevale, koliko zamore božja gnada in ljubezen do svete vere v slabem človeku. Le nektere vam imenujem izmed velikega števila, postavim: Sv. Martino, devico plemenitega Rimskega rodu, ki je že v l. 228 po Kr. krono mučeniško in deviško prejela. Žlahtnega rodu je bila sv. Agata, rojena v Palermi na Sicilskem otoku; bila je pa še žlahtnejšega serca. Ker se pohotnemu glavarju ni hotla vdati, veli grozovitnež nedolžno devico k nesramni ženski v hišo zapeljati. Bog pa svoje verne služabnice ni zapustil; zapeljive skušnjave niso je mogle zmotiti; tudi nar groznejše bolečine niso je od Jezusove vere odvernile. S sercom in telesom je služila le Jezusu. — Na jutrovem je živela sv. devica in mučenica Juliana; bila je nenavadne telesne lepote, pa še lepšega serca. Še ni štela 20 let, ko jo ajdovski oče obljubi v ženo ajdovskemu glavarju. Juliana pa se je Jezusu zaobljubila in je rajši šla v ječo in na germado, kot da bi se vdala željam njenega neusmiljenega ajdovskega ženina. — Enako mlada in serčna je bila sv. Bibiana, ktero so očitni nečistnici dali, da bi jo zapeljala. Zveste služabnice božje tudi hudičeve skušnjave ne morejo zmotiti, ne slaba tovaršija zapeljati; v sredi razuzdank je svoje serce nedolžno ohranila in malo poznej svojo kri za nebeškega ženina prelila. — Na eden dan t. j. 22. novembra se obhaja god dveh devic in mučenic, sv. Cecilije in sv. Makselinde, ki pa niste v enem kraji, ne ob enem času živele. Sv. Cecilije zibelka je v Rimu tekla, sv. Makselinda se je na Nizozemskem v mestu Kamerih rodila. Enake ste si bile v sercnosti in ljubezni do Jezusa, sv. vere in devištva. Še bi rad omenil drugih devic in mučenic, ssv. Justine, Katarine, Julije, Kristiane, Lucije, Marjete, Ursule in njenih tovaršic, Polone, Neže, Rotije, Suzane, Teodore, Tekle i. t. d.; alj hiteti moramo do druge verste svetnic, da se tudi od njih kaj učimo.

V drugo versto spadajo device, ki niso imele priložnosti s smertjo spričevati svojo stanovitnost, ampak so čiste in neomadeževane le samega Jezusa si ženina izvolile in mu služile v vednem prostovoljnem devištvu. Njim je v nebesih prihranjena posebna, častitljiva krona, ki se ji pravi deviška krona. Sv. duh jih časti v st. testamentu; v bukvah modrosti beremo o njih: „Kako lep je čisti zarod! njegov spomin je večni, ker je znan pred Bogom in pred ljudmi.“ (Modr. 4.) In sv. Janez v skrivnem razodenju od njih govori: „Ti hodijo za Jagnjetom, kamorkoli gre; ti so odkupljeni zmed pervine ljudi Bogu in Jagnjetu, zakaj brez madeža so pred sedežem Božjim. (Skriv. razod. 14.) Jezus jih imenuje modre device, ker so svoje lampice z oljem oskerbele, da niso pogasile. Sv. Ciprijan o njih takole govori: „One so cvet cerkvenega drevčesa, lepota in kinč duhovne gnade, delo brez madeža in polno hvale in časti, podoba božja svetosti božji nar bolj primerna, naj imenitnejši del Kristusove čede. Njih se veseli sveta cerkev in v njih cveti častitljiva rodovitnost svete cerkve; kolikanj se pomnožuje število devic, tolikanj raste veselje te rodovitne matere (Cipr. 6, 2.) Sv. Ambrozi uči, da je devišstvo iz nebes prišlo, ker ga ni sledú, preden je Jezus iz nebes k nam prišel in nam je to čednost prinesel. Zgodbe cerkvene in življenje svetnikov nam naštevajo veliko, veliko trumo teh zveličanih svetnic, ki so sred sveta živele, kot da ne bi bile iz mesa in kervi.

Tudi iz te verste vam le bolj znane imenujem, postavim: Sv. Brigito, devico, ktera je Boga prosila, naj lepoto njenega obličja pokvari, da bi čistost in nedolžnost svojega serca ložej ohranila. Druge ženske bi rajši Boga za lepoto prosile, da bi ložej mogle dopasti in druge motiti. — Sv. Cita je bila pokorna in usmiljena dekla; v službenem stanu je Bogu in predpostavljenim zvesto služila in nar skerbnejši varovala venec devišstva; zatorej je bila prijetna Bogu in ljudem. — Sv. Genofeva je bila revnih starišev hči, pa zavolj njenega deviškega življenja je bila od Boga počastjena in tako obilno obdarovana, da je čudeže doprinašala. — Sv. Jedert je bila zlahtnih starišev hči, zatoraj so ji tudi mladenči zlahtnega stanu v svate hodili. Ona pa je odgovorila očetu, ki so jo hotli nekemu mladenču v zakon dati: Nočem tega, ne drugega; Jezus Kri-

stus je moj ženin. — Sveta Klara, devica in sloveča mati klarisarc, t. j. tistih nun, ktere Bogu služijo v vednem devištvu, radovoljnem vboštvu, v pokorščini in častenji svetega rešnjega Telesa. Bila je duhovna hči sv. Franciška Asiskega, ki jo je vodil k popolnemu življenju. — Sv. Roza Limanska je po steri poti deviškega življenja in popolnosti visoko stopnjo svetosti dosegla. Pred podobo matere božje klečečo božje dete nagovori: „Roza, bodi moja nevesta.“ Roza se prestraši ali berž odgovori: „Glej dekla sem Gospodova.“ Enako deviško so živele še druge device, kakor sv. Valburga, sv. Umbelina, Rozalija in še neštevilno več drugih, katerim je večni sodnik Jezus rekel: „Pridi izvoljena moja, da te posadim na tron.“ Lepe krone so si zaslužile v nebesih in vredne so, da spremljajo Jagnje božje, Jezusa nebeskega ženina. — Katoljska cerkev še dve versti svetnic razločuje, ktere hočemo o tej priložnosti omeniti: v prvi versti so svetnice, ktere so zavolj keršanske vere terpele, pa niso bile deviškega stanú, pravimo jim kratko: marternice ali mučenice, kakor je bila sv. Anastazija. Omoženo z nekim ajdom Publijem jo je njeni mož dal v ječo vreči. Po smerti svojega moža je v bogim kristjanom mnogo mnogo dobrega storila, zatoraj jo katoljska cerkev še sedaj visoko časti in se njeno ime v vsaki maši imenuje. Kakor je lepo živela, je tudi svoje življenje končala. Odpeljana v pregnanstvo je bila za nategnjene roke in noge na steber privezana in živa sožgana. — Enako ste sveta Felicita in Perpetua bile mučenici. Sodniku, ki nju upraša: „Ali še v Jezusa verujete“, serčno odgovorite: „Raji umerjeve, kot da bi njega zapustile.“ — Zveste Jezusu ste bile sv. Serafina in Sabina mučenici. Serafina se je prostovoljno ajdovski ženi Sabini za deklo ponudila. Molikov ni hotla moliti, ampak neprestrašena je stala pred sodnikom in govorila: „Najprijetniši dar Bogu je čisto in nedolžno serce in sveto življenje. Jez sem svojemu Bogu deviško čistost obljubila.“ Serčnost deklet Serafine gane gospo Sabino in jo pridobi keršanski veri in svetim nebesom. — Sem sliši tudi sv. Afra in njene tovaršice.

V zadnji versti so tiste svetnice, ki so po zvestem spolnovanji stanskih dolžnost nebesa in čast prijatelj Jezusovih zaslužile. Pravimo jim svetnice, ktere niso marternice, ne

device. V tej versti se nahajajo pobožne svete žene, vdove, spokornice, ktere so se svetu in posvetnemu veselju odpovedale in za zveličanje skerbele; kakor sv. Angela Folinska, vdova, sv. Aleksandra, Armela in Dula, keršanske dekle, sv. Elizabeta, mati vbogih, sv. Evdoksia, Marija Egipčanka, Marija Magdalena, Marjeta Kortonska, Pelagija, Tajda, spokornice; sv. Lihard, Monika, Joana Franciška, keršanske vdove, sv. Helena in Kunigunda cesarici i. t. d. Našel sem vam lepo število svetnic, ktere so živele v raznoterih stanovih, časih in krajih; vse so si pa v tem podobne, da so Jezusa in nebeško kraljestvo več ljubile in iskale, kakor svet in posvetno veselje. Nar viši pa častimo devico, in Marija se imenuje kraljica devic.

Da je pa devica Bogu tako dopadljiva, mora sledeče lastnosti ali čednosti imeti. Ni še dosti, da se keršanska devica samo le greha varuje, temuč ona mora skerbeti, da svoje serce z lepimi čednostmi okinčuje: a) keršanska devica bodi ponižna, sama iz sebe si slaba; le z božjo pomočjo bodeš premagala mnogotere nevarnosti, ktere te povsod obdajajo; b) bodi tiha in molčeča, malo govori, čuj nad svojimi čutki; mnogotere so se že pogubile, ker oči niso berzdale in svojih ušes niso zaperale o pravem času pregrešnim besedam; na plešiščih, v posvetnem trušču, v slabi tovaršiji cvet nedolžnosti in devištva hira in umira in kmali pogine. Sv. Ambrož primerja devico zapertemu raju. Noben ne ve, kje je nekđaj stal paradiz; ravno tako naj se devica skriva svetu; c) keršanska devica naj rada doma moli in pobožno očitno božjo službo obiskuje. Pobožna molitev je devištva nar krepkejša podpornica; če si mlačna v molitvi, skušnjavam ne bodeš več kos; d) keršanska devica Jezusa nasleduje, zatorej ljubi vboštvo, križ, terpljenje, leto želi, da bi nebeškemu ženinu več in več podobna postala; e) po Jezusovem zgledu in nauku bližnjega ljubi in mu dušne in telesne dobrote deli; goreče skerbi za razširjanje božjega kraljestva med ljudmi, zatorej svari, opominja, uči, kjerkoli more in je potreba.

Alite; vse zlahtne čednosti se najdejo v keršanski devici, te zlahtne čednosti ravno toliko sladkega sadja rodijo za časno in večno življenje. a) Device ne motijo težave, skerbi in nadloge zakonskega življenja; ona vživa znotranji mir, kteri ji

da okusiti nebeskega veselja; b) device so Bogu in angeljcom podobniše; deviške duše se z Bogom obhajajo in božjih popolnost vdeležujejo. „Čistost nas Bogu bliža.“ (Modr. 6.); c) deviške duše bolj pobožno molijo in nenavadnih darov božjih ložej dobivajo; d) sam Bog po svojih izvoljenih duhovih device varuje; e) deviške duše so polne drugih narviših čednost in so nar slavnije dela keršanske ljubezni doprinašale; f) zatorej so že na svetu visoko čislane, še veličastnejše plačilo jih v nebesih čaka.

Sveti učeniki primerjajo device visoki cedri, žlahtno dišečemu balzamu in prelepemu vertu, ki je poln dišečih cvetic.

Visoko nad vse device je povzdignjena Marija, kraljica devic, kajti Marija se sveti v prečistem svitu rajske nedolžnosti. Njenega devištva ni oskrnil madež izvirnega greha, ni ga pokvarila ne slaba misel, ne nepoštena besedica, ne pregrešna senčica. Ni je bilo pod solncom Evine hčere, da bi se njena čistost smela primerjati Marijni čistosti. Brez madeža spočeta je edino le kraljica devic popolnoma neomadeževana ostala. In njeno devištvo ni bila samotna čednost, ampak kakor žlahtni kamen v sredi dragih biserov je Marijna deviška čistost obdana od košatega venca nar lepših čednost, katerih mi ni treba ponavljati in dokazovati. Po teh izverstnih čednostih zasluži, da se imenuje kraljica devic, ker ona vse, vse daleč presega.

Še v drugem oziru se Mariji po pravici prilastuje častno ime: „kraljica devic.“ Kakor so se nekdanj vojšaki zbirali krog svojega kralja, ki je bil v prejšnjih časih ob enem tudi vojskovodja, tako se od nekdanj zbirajo device in vse duše, ktere po popolnosti hrepenijo, krog Marije, da bi Ona jim bila voditeljka, braniteljica in pomočnica. Vse čiste, vse deviške duše častijo Marijo kot svojo kraljico.

II.

Lepo število devic sem dal gledati vašim duševnim očem; govoril sem tudi od deviških lastnost in deviških sadov, pa še nisem vam natanko povedal, kaj je devištvo? Pravo, popolno devištvo le ta derži: kdor prostovoljno in iz ljubezni do Jezusa se ne samo mesenim sladnostim in nečistemu poželenju, ampak tudi zakonskemu stanu odpove, da v popolni znotrajni čistosti edino le Bogu in njegovi sveti službi živi. To se pa

zgoditi more po prostem sklepu ali po slovesni obljudi, kakor jo storijo redovniki in redovnice ali nune. Devištvo v tem pomenu ni človeku zaukazano po nobenem povelji božjem; svetovano pa je in priporočeno po Jezusu in njegovem apostelju Pavlu. Jezus govovori od skopljencov, kateri so sami sebe skupili zavoljo nebeškega kraljestva, in menil je one duše, ktere prostovoljno vedno devištvo obljudijo. Sv. Pavl pa uči: Kdor se ženi, stori dobro, kdor se ne ženi, stori še boljše. Zraven tega devištva razločimo še dvoje drugih čistost, namreč: stansko čistost, ktera je vsakemu človeku zapovedana, da po svojem stanu spodobno in čisto živi, in zakonsko čistost, ktero si zakonski včasih radovoljno izvolijo, da ložej Bogu služijo. Od teh dveh sem že v prejšnih pridigah govoril; zatoraj dans o njih molčim.

Razložil sem deviško življenje po prostem sklepu in po slovesni obljudi, kakor ga obljudijo minihi in nune. Kdor stopi v duhovni red ali kdor hoče redovniško živeti, mora slovesno obljuditi: 1. da ne bo si iskal lastnega premoženja; 2. da hoče neoženjen ali neomožena ostati in deviško živeti; 3. da bode redovniškemu predpostavljenemu vedno pokoren; te tri slovesne obljudbe vsak redovnik ali mnh in vsaka redovnica ali nuna obljudi. Redovniško ali miniško življenje je katoljški cerkvi lastno, ker le katoljška cerkev za res ima apostoljske besede: boljše je neoženjen ali neomožena ostati... „Če se devica omoži, ne greši; alj take bojo stiske imele od mesa.“ I. Kor. Devica le to misli, kar je Gospodovo, da bi bila sveta na telesu in duši.“ (I. Kor. 7. 32.) Kdo bi ne občudoval device, ktera se prostovoljno svetu in zakonu odpové, da v vednem devištvu le Jezusu, nebeškemu ženinu, in bližnjemu služi. Sedajni svet, ker je silno pohujšan, tega velikodušnega sklepa ne ve več prav ceniti in onim Bogu posvečenim dušam rad zabavlja. Pa hvala Bogu, še je dosti tacih bogoljubnih duš, ktere radovoljno zapustijo svet in se same vežejo z vezmi svete ljubezni do Jezusu. Še so napolnjeni samostani s pobožnimi devicami, ktere svoje moči in svoje življenje darujejo Jezusu in njegovemu kraljestvu; otroke podučujejo, sirote izrejajo, zgubljene na pravo pot vodijo, bolnikom strežejo.

Ko so pred nekimi leti Francozi šli v vojsko zoper Ruse, so tudi miloserčne sestre šle z njimi, da so bolnikom v bolnišnicah in na bojiških stregle. Vojaki sicer niso preveč pobožni, vendar teh Bogu posvečenih devic se noben ni upal dotakniti. Spoštovali so jih vsi in častili kot svoje pomočnice; še clo neverni Turki so jih občudovali in jih klicali: „angelje ljubezni“.

K tukemu življenju nihče ni primoran, ker je le evangelski svet; kdor je pa v ta stan od Boga poklican, naj ga izvoli; ložej in popolnejši bo Bogu služil, v nebesih si bo pa lepše plačilo služil.

Stanska čistost je pa vsem zapovedana in je sveta dolžnost; kdor jo zvesto derži, si tudi lepo plačilo služi. Preljube device! glejte na prelepe zglede popolnosti, katerih vam je vaš spol tako obilno zapustil. Če niste poklicane v zakon, Jezusa si izvolite ženina, pošteno in deviško živite! Dokler bote deviško živele, bo Marija vaša kraljica. Ogledujte se rade v njenem precistem življenji, ktero vam je nar čistejše ogledalo. Ponižne bodite, tovaršij in posvetnega veselja se ogibajte, rade molite, bližnjemu zavolj Jezusa rade postregajte; s tim bote si devištvo vterdovale in njemu večo vrednost pridobivale. In tudi vi mladenči! izvolite si Marijo v svojo kraljico. Poštena mladost je nar boljša priprava za srečen zakon.

Od sv. Elizabete in sv. Kinge nam življenje svetnikov pripoveda, da ste tudi v zakonu s moževim privoljenjem deviško čistost ohranile. Nekteri zakonski pa le mislijo, da je jim v zakonu vsaka nesramnost pripuščena. Preljubi zakonski možje in žene! tudi zakonska postelj mora čista biti in nezmerna poželjivost se mora berzdati. Ako hočete Bogu in Mariji dopasti, krotite mesene želje.

S k l e p.

Poglejte kristjani! veliko število izvoljenih svetnic, ki niso imele drugih moči, kakor vi; alj poterjene po gnadi božji so vse skušnjave pregrešnega sveta in hudičeve, vse nadloge, britkosti, bolečine serčno in veselo zmagale in si služile prelepo krono devištva v nebesih. Kako srečne so sedaj spremlevavke božjega Jagnjeta v svitu nebeške časti! Posnemajte jih vi mladenči! ve device! in vi zakonski učite se od njih, svoje meseno poželjenje krotiti!

Vsi pa prosimo Marijo, devic kraljico! naj nam Ona pomaga, po njenem zgledu čisto živeti, da bomo enkrat tudi mi povabljeni na nebeško ženitnino. O Marija, kraljica devic; za nas Boga pros! Amen.

Novičar.

* Iz Celovca. Prišli so naš premil. knezoškof spet srečno in zdravi domu. Bog jih sprimi! Domu pridši so precej spisali pastirsk list, ki se ravno zdaj razpošilja v nemškem in slovenskem jeziku. Odgovarjajo v tem listu na trojno uprašanje, s katerim jih verne ovčice nadlegujejo. „Kaj ste nam prinesli?“ poprašujejo nekteri. Na to odgovorijo knezoškof, da so vsem vernim prinesli „apostolski blagoslov in opominovanja apostoljske.“ — „Kaj ste vidili?“ barajo drugi. Tem odgovarjajo svitli knezoškof: „Vidil sem čudež katoljske ljubezni in prelepo slovesnost, s katero so se oklicali nekteri možje za svetnike božje.“ Tistim pa, kateri poprašujejo: „Kaj nam je zdaj početi“ pravijo premil. višipastir tole: „V besedi in djanju spričujmo resnico in otroško ljubezen.“

Gotovo bojo vsi Slovenci veselo in hvaležno sprejeli ta prekrasni list svojega višipastirja, zvesto poslušali in v sercu nosili besedo, ktera se nam glasi iz slavnega mesta Rima!

* Iz rožne doline 1. julija. A. Kr—v. Od vseh strani prostorne Slovenije dohajajo ti, ljubi „slov. Prijatelj“, prijetni dopisi, od sosednega Kranja, kjer Sava teče po ravninah, od daljne Gorice, kjer Soča v blagem kraju vije se podobnem raju, od spodne Štirije, kjer žlahtne tertice venčajo goričice, kakor tudi iz kanalske, zilske in podjunske doline našega Gorotana. Le iz nar bližnje doline, kjer motna Drava valí peneče valove, se malokdaj kdo oglasi. Kako je to, bo marsikdo prašal? Alj mar ne prebivajo ondje več rodovine slovenske? alj je mar sedajne prebivavce lepe doline že osrečila odinozveličavna (!) kultura tako, da nekdam še čisto Slovenci sedaj od-tudjeni veri, običajem in jeziku svojih prededov v sladkem miru uživljajo blage darove slavnoznanane tiste kulture?

Hvala Bogu! ni še prvo, ne drugo.

Vedno še prebiva po lepem Rožu starodavni narod slovenski — nepokvarjen, nepopačen. Vedno še obdeluje Slovenec s prirojeno mu delavnostjo nerodovitno polje; vedno še razlegajo se mili glasovi slovenskega govora po nižavah mirne doline in po višavah gorotanskih planin; še donijo po tih planjavi znane narodne pesmi, zdaj vesele zdaj žalostne in odmevajo krepko od bregov Drave šumeče do skalnatih verhov mejnih gor, od velikanskega Dobrača do orjaškega Obira. Dro si napenjajo vse žile znani korenjaki, ki se zdijo poklicani,

„deutsche Bildung und deutsche Kultur in alle Gauen Kärntens zu verbreiten“ — ja pred vsem, zdi se mi, so izvolili našo rožno dolino omikati s svojo ljubljeno kulturo. Namen njihov pa ni samo spod plajšem nemške omike vničiti narodnost slovensko in njene pravice, temveč se trudijo, s pomočjo zapeljive kulture podkopovati pobožnost in vernost dozdam še vernih Slovencev in razširjati sad, ki ga je rodila njim svoja kultura, tudi med pobožno ljudstvo slovensko namreč: puhlo, umorivno nevero. Evo sem pes taco moli!

Pa vkljub vsemu trudu in prizadevanji tih zlokobnih kulturtraerjarjev ostane rožna dolina, kar je dozdam bila: katolijska in slovenska. Iskrena in živa pobožnost odlikuje še njene prebivavce. Veren Bogu se derži Rožan terdno sv. katolijske cerkve in spoštuje sveti zakon, ki mu zagotavlja obstanek prihodnjih rodov. Zraven služi zvesto svojemu cesarju in dá mu, kar mu gré. Močnejši pa silijo nasprotniki, kratiti mu od Boga in cesarja dane pravice; bolj se posmehujejo narodnim običajem; temveč zbujaajo v prostem slovenskem ljudstvu čutstvo in zavednost svoje narodnosti, temveč varuje in časti Slovenec svoje običaje in jezik materni, kot dragocenjeni ostavek svojih prededov; temveč spoznavlja, da mu grejo, kakor enake dolžnosti, tudi enake pravice. Hujši se merzijo naši nasprotniki visoko zasluženim domorodcom; nesramnejši jih černijo in obrekujejo pred vsem narodom; tem jasnejši odločuje narod prave svoje dobrotnike od nesramnih lažnikov; tem bolj pripoznava njihove zasluge in temveč jih časti in slavi. Zato hrabri borivci in junaški jezidci vaše nemške kulture! le tako naprej! Na vaši strani je nevera in krivica, na naši Bog in pravica. Na kateri bo zmaga?

Da se zares bolj in bolj zavedajo Slovenci v naši dolini, pričajo mnogi in mnogi veseli dokazi. Naj omenim le kratko, da najdeš v spodnjem kakor v gornjem Rožu silno veliko število udov družtva sv. Mohora, mnogo tudi naročnikov slovenskih časopisov. Posebno od nekega časa sem je vse vneto za branje. Mladi in stari segajo po slovenskih knjigah; zlasti se jim dopadajo družbene bukvice. Od rok do rok, od hiše do hiše romajo „Večernice“ ja clo od ene vasi v bližnje in daljne. Pravili so mi nedavno nek domorodni g. župnik, da nimajo skor slovenskih bukev, ker so vse — in jih je silno veliko — razposodili. Alj ta in mnogo drugih prikazen ne veselí vsacega domorodca — alj to ni živ dokaz, da reč naša živo klije?

Tako najde prava keršanska omika na podlagi narodnega jezika pot med nepopačeno ljudstvo in žlahti mu um in serce; zastonj pa je vse prizadevanje tistih aposteljnov, ki tako radi priporočajo svojo pravi keršanski omiki nasprotno kulturo.

Nar večja zasluga v važni tej zadevi pa gre čast. duhovnom naše doline unkraj in tukaj Drave. Oni ne zabijo, da jih je mati slovenska rodila; terdni čuvarji sv. vere in zvesti sinovi svojega na-

roda varujejo udane njim ovčice zapeljive paše in skerbijo za zdravo hrano. Našteti bi jih zamogel vse te domorodce, ki ne gledaje pičlih svojih dohodkov kupujejo in razširjajo knjige slovenske med ljudstvo, alj imena njihove so tako že znane. Zraven spoznajo večidel tudi že učeniki, da le na podlagi maternega jezika se da doseči namen šole in ravnajo tako v duhu prezgodaj zamerlega S. Rudmaša. Ene reči pa še moram se dotakniti: Želimo namreč, da bi kakor v cerkvi in šoli, tudi v javnem političkem življenju t. j. v uradnijah in občinskih poslovih naš jezik dobil dostojno mu mesto. Saj mu je ta pravica izrečena od slavnega ministerstva in poterjena od samega cesarja. Poslužite se je in vresničite jo pred vsem vi srenjski predstojniki! Ker sem ravno Rudmaša omenil, naj povem h koncu, da učeniki spodnje rožne doline zmiraj še spominjajo se hvaležno svojega velikega dobrotnika. Tudi letos so se zbrali 26. junija v Kapli pri Dravi razun enega vsi učeniki dotične dekanije in slovesno obhajali obletnico po rajnem šolskem svetovavcu. Vis. čast. gosp. dekan Čuden Matevž so peli černo mašo in bilje. Razun šolske mladine se je zbrala pri sv. opravilih še silna množica pobožnih farmanov, ki so goreče molili za dušo moža, ki se je do zadnjega zdihljeja trudil za povzdigo narodskih šol in daroval vse dušne in materialne moči slovenskemu narodu.

* Iz Ljubljane. „Novice“ oklicujejo tole: Občne pravila za Vodnikove slovstvene darila.

1. Vodniku, prebuditelju slovenskega slovstva, se — po dovoljenju dariteljev — vsako leto postavljajo dušni, to je slovstveni spominki. To se ponavlja vsako leto tako dolgo, dokler se mu iz kamna ali kovine vreden spominek ne postavi.

3. V ta namen se obračajo obresti iz darov, ki so se nabrali dosihmal za Vodnikov spominek. Tem obrestim se morejo, ako upravni odbor za dobro ali potrebno spozna, še tudi dodajati dnarji, ki so se skupili iz razprodanih poslavljenih knjižic.

3. Iz tega tako nabanega dnarja se razpisujejo darila za izvrstne slovenske spise v prozi ali poezii, znanstvene ali zabavne, probudi ali omiki narodni posvečene.

4. Iz vseh dežel slovenskih, ki so darovale za Vodnikov spominek, tedaj iz Kranjskega, Štajarskega, Primorskega in Koroškega, za to postavljani upravni odbor vsako leto pod vodstvom dr. Tomana, ki je utemeljitelj Vodnikovega spominka, določuje na drobno: za kašoen predmet naj se razpiše darilo.

5. Vsaj pol leta pred vsemi Svetimi, če je mogoče, pa tudi popred, mora ta razpis po časnikih se razglasiti.

5. Po lastnosti razpisanega predmeta voli upravni odbor sodnike in jih očitno naznani. Ti razsodijo, čigavo delo je vredno darila. Zato morajo vsaj kmali po vseh Svetih sodniki rokopise tekmecev (konkurentov) po vrsti v roke dobiti, da razsodbo doveršijo poslednji

čas saj do 20. januarja vsakega leta. Večina glasov določi delo, kteremu gré predstvo ali pa tudi, da nobeno delo ni obdarovanja vredno.

7. V slovesni „Besedi“, ki se vsako leto praznuje rojstvenemu dnevu Vodnikovemu na čast 2. svečana v čitavnici ljubljanski, se odpre zapečateno pismo onega pisatelja, kterega delo je spoznano za najizvrstnejše, ime njegovo se razglasi in darilo mu izroči.

7. Tako poslavljeno delo je lastnina Vodnikove Matice; upravni odbor ga berž natisniti dá in na prodaj razpošlje.

9. Kar se skupi čez tiskarne stroške, se dovrne v Matico in naloži na obresti, ako se vsled §. 2 ne obrne za kako večje darilo prihodnjega leta.

10. Stroški, ki se tičejo vsega tega upravnistva, se pobotujejo iz imenovane Matice.

11. Po slovenskih časnikih se razglasuje vsakoletni razpis daril, poslavljeno delo in njega pisatelj, pa tudi račun stroškov.

Upravni odbor za Vodnikove slovstvene darila:

Jan. Bleiweis, Ant. Černe, And. Einspieler, Dav. Terstenjak.

Razpis prvega darila za Vodnikov dan leta 1863.

1. Razpisuje se 60 gold. nov. dn. za najboljšo povestico (novelo). Predmet te povestice naj se iz zgodovine slovenske ali slovanske vzame ali vsaj naslanja na njo; notranja osnova in zunanja oblika njena naj se tako obravná, da je razumljiva vsakemu prostemu bravcu in mikavna še posebno našemu ženskemu spolu. V vsem naj je vodilo take v čistem slovenskem jeziku pisane povestice to, da izbuja narodno zavest, pa nikakor ne žali poštene slovenske narave in se ne spusča v politično in versko polemiko.

2. Obsirna naj je povestica ta saj toliko, da znaša 2½ do troje tiskanih pól.

3. Zadnji čas do vseh Svetih letošnjega leta naj se rokopis franko pošlje vredništvu „Novic“ s kako prislovico (motto) brez imena pisateljevega. Ime, stan in stanovanje pa naj se priloži v zapečatenem pismu, zaznamovanem z ono prislovico.

4. Po sodnikih, ki se bojo ob svojem času očitno na znanje dali, za najbolje delo spoznana povestica se bo razglasila v slovesni „besedi“ na Vodnikov dan v čitavnici ljubljanski; tam se bo zapečateni listek odprl, ime pisateljevo oklicalo, pisatelju pa darilo podelilo, ako je pričujoč, sicer pa se mu bo poslalo na dom. Ako bi se nobeno delo darila vredno ne spoznalo, se prihrani denar za prihodnji razpis.

5. Tako poslavljena povestica je lastnina Vodnikove Matice, ki jo bo lično natisniti in prodajati dala. Kolikor se skupi čez stroške tiskarne, se povrne v Matico.

Upravni odbor za Vodnikove slovstvene darila:

Jan. Bleiweis, Ant. Černe, And. Einspieler, Dav. Terstenjak.

Družba sv. Mohora.

* VI. zvezek „Večernic“ je gotov in se razpošila družnikom. Te dni pojde „Koledarček za l. 1863“ v natis.

* Razpis družbinih daril za l. 1863. — V povzdigo domače literature in v podporo slovenskih pisateljev je sklenil 26. junija odbor družbe sv. Mohora, da se ima v prihodnje vsako leto razpisati troje daril (eno po 100 gld. — dve po 30 gld.) za najboljše slovstvene izdelke. Za leto 1863 se s tim razpisuje:

1) darilo po 100 gld. za najboljšo izvirno pripovedko v obsegu treh — štirih tiskanih pol v obliki „slov. Večernic“ in če dobre, darila vredne izvirne povesti ne pride, 50 gld. za najboljšo prestavo;

2) darilo po 30 gld. za najboljšo zgodovinsko čertico (n. pr. iz turških ali francoskih vojsk, iz življenja kakega slovečega domačina, popisovanje kake božje poti itd.) v obsegu ene tiskane pole in

3) darilo po 30 gld. za najboljši natoroznanski spisek (n. pr. popisovanje božjih čudežev v natori, razlaganje naravnih prikazni, kak gospodarsk poduk itd.) v obsegu ene tiskane pole.

Pripovedka kakor tudi zgodovinska in natoroznanska čertica naj bodo pisane prav po domače in zanimivo, da vtegnejo odraščeni mladini in kmetu v poduk ali požlahtnovanje služiti, kakor zahteva to namen družbe sv. Mohora. Pripovedki in zgodovinski čertici, ki je vzela predmet iz domačega življenja, dala se bo prednost. Vsi spisi brez podpisanega pisateljevega imena naj se pošljejo pod nadpisom „družbi sv. Mohora“ plačila prosti vsaj do 1. novembra t. l. v Celovec, imena pisateljev naj se pa priložijo v zapečatenih lističih. Darila za najboljše spise se bodo izplačevale na Vodnikov dan t. j. 2. februarja 1863; ostale natisa vredne spise bo pa skusila družba po ustanovljeni ceni za družbine knjige nakupiti. Naj dojde do ustanovljenega obroka prav obilno dobrih spisov!

V Celovec 26. junija 1862.

Družbin odbor.

Duhovske zadeve.

* Kerška škofija: Č. g. Potočnik Luč. je dobil faro Dobrič. Č. g. Ploner And. gre za kaplana v Erzno.

* Lavantinska škofija: Č. g. Sevnik Martin je dobil faro sv. Petra pod sv. gorami. Č. g. Dolinar Matija pa faro Slivnico pri Marburze. Č. g. Brečko Mat. pride za namestnika v Artiče. Č. g. Cigler Jak. je postavljen za namestnika pri sv. Benediktu na Goriškem. Sledeči č. gg. kaplani so prestavljeni: Stuhec Juri k sv. Janži na dravskem polji; Reisp Janez v Hajdin; Balon Ant. na Doberno; Žičker Ant. na Laško; Kertna Matija v Razborje; Poznič Boštjan v Braslovče. — Umerla sta č. gg.: Trafenik Luka, fajm. v Čresencah. Čulek Andrej, fajm. pri sv. Benediktu na Goriškem. R. I. P.!

* Teržaška škofija: Č. g. Pašič France, kaplan v Staradi, je prišel za administratorja v Karkavec. Nasledni č. gg. kaplani so prestavljeni: Volčič Jak. iz Borsta v Kastvo; Hrovatin Anton, kaplan in šolski učenik v Ospji, pride za kaplana k sv. Mohorju in Fortunatu nove zidane cerkve v Rojani v predtergu Teržaškega mesta, ktera cerkev bo 13. julija od premil. škofa posvečena; začasni administrator bo č. g. Debelak Miha, na njegovo mesto v Ospe pride Sajovec Jakob, izpostavljen kaplan in šolski učenik v Gradino gre Obreza Janez, bivši izpostavljen kaplan v Tribunu, semkaj bo prišel Kušar France, izpostavljen kaplan in šolski učenik v Vatovljah, na tega mesto pride Zupančič Bernard, izpostavljen kaplan v Črnici.

* Ljubljanska škofija: Č. g. Gregorič Naco gre za namestnika v Mozelj.